

Sygn. akt *IV U 1806/18*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lutego 2019 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Guniewska

Protokolant: st. sekr. sądowy Magdalena Rykała-Płodzień

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2019 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku E. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o ustalenie kapitału początkowego i rekompensatę

na skutek odwołania E. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 04/09/2018 znak (...) -2018

i z dnia 10/09/2018 r. znak (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. z dnia 04/09/2018 znak: (...) -2018 w ten sposób, że zobowiązuje organ rentowy do ustalenia wartości kapitału początkowego wnioskodawcy E. M. uwzględniając wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego w wysokości 85,31%.

II. wiosek wnioskodawcy E. M. w przedmiocie przyznania prawa do rekompensaty przekazać organowi rentowemu do rozpoznania.

III. umorzyć postępowanie w przedmiocie wniosku o rekompensatę.

IV. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. na rzecz wnioskodawcy E. M. kwotę 180zł (sto osiemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 1806/18

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 20 lutego 2019 r.

Decyzją z dnia 4 września 2018r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. ustalił E. M. wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999r. Do ustalenia jego wartości przyjęto podstawę wymiaru w kwocie 393 zł. Do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz wskaźnika wysokości tej podstawy przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1972r. do 31 grudnia 1981r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 32,19%. Okresy składkowe wyniosły łącznie

20 lat i 7 miesięcy. Współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do 31.12.1998r. wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego wyniósł 72,17%. Do ustalenia wartości kapitału początkowego organ rentowy nie uwzględnił okresu od 01.02.1972r. do 28.02.1972r., z uwagi na fakt, iż przy ustalaniu kapitału początkowego nie uwzględnia się okresu pracy w gospodarstwie rolnym.

W odwołaniu E. M. wniósł o zmianę decyzji poprzez ponowne obliczenie kapitału początkowego przy uwzględnieniu wskaźnika wysokości podstawy obliczonego na podstawie kart wynagrodzeń w najkorzystniejszym dla wnioskodawcy wariantcie z okresu zatrudnienia w (...) Spółdzielni Pracy (...) od 01.03.1972r. do 30.04.1989r.

W odpowiedzi na odwołanie (...) Oddział w R. wniósł o jego oddalenie. Podnosił, że wnioskodawca udowodnił wprawdzie okresy zatrudnienia w P. i w (...), jednak nie dowiódł żadnymi dokumentami osiągniętych w trakcie zatrudnienia wynagrodzeń. Wobec powyższego organ rentowy w oparciu o art. 15 ust. 2 a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za podstawę wymiaru składek przyjął kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników.

Decyzją z dnia 10 września 2018r. znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., po rozpoznaniu wniosku z dnia 04.07.2018r., przyznał E. M. emeryturę od 01.07.2018r. Podał, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury. Emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę. W oparciu o powyższe wyliczona kwota emerytury wyniosła 1 240,89 zł.

W odwołaniu od powyższej decyzji wnioskodawca wniósł o jej zmianę i przyznanie emerytury z rekompensatą z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie. Podnosił, że wniosek o przyznanie rekompensaty został złożony po raz pierwszy w treści odwołania, zaś dokumenty dostarczone przed wydanym spornej decyzji nie wskazywały na wykonywanie pracy w szczególnych warunkach.

Sprawy z odwołań E. M. od decyzji ZUS z 4 i 10 września 2018 r. zostały połączone do wspólnego prowadzenia i rozpoznania.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

E. M. urodził się (...)

W okresie od 01.09.1968r. do 31.01.1972r. był zatrudniony w Zakładzie (...) jako pracownik młodociany w zawodzie monter radiowo-telewizyjny.

W dniu 1 marca 1972r. podjął pracę w Zakładach Usługowo- (...) w R. Zakładzie Produkcji (...) w P. (następnie Spółdzielnia Pracy (...) w R.) na stanowisku ślusarza remontu maszyn. Z dniem 1 lutego 1973r. został przeniesiony na stanowisko nastawiacza maszyn, zaś od 1 sierpnia 1975r. – ustawiacza maszyn i urządzeń. Od 1 maja 1986r. pełnił funkcję mistrza w ZP-3. Stosunek pracy został rozwiązany 30 kwietnia 1989r.

Akta osobowe wnioskodawcy są kompletne, sporządzone przez uprawnione podmioty. Karty wynagrodzeń obejmują lata 1975-1989, a karty zasiłkowe 1972-1989.

Przy uwzględnieniu w/w dokumentacji wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z lat 1973-1982 wynosi 85,31%, zaś podstawa wymiaru obliczona przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru - 1041,54 zł. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999r. wynosi 102 449,71 zł.

W dniu 4 lipca 2018r. E. M. złożył wniosek o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

Decyzją z dnia 4 września 2018r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. ustalił wnioskodawcy kapitał początkowy, zaś w dniu 10 września 2018r. wydał decyzję przyznającą emeryturę.

Wniosek o rekompensatę z tytułu pracy w szczególnych warunkach został złożony po raz pierwszy w odwołaniu od decyzji z dnia 4 września 2018r.

(dowód: hipotetyczne obliczenie wysokości kapitału początkowego k. 64-66, dokumentacja w aktach ZUS oraz dokumentacja pracownicza i płacowa wnioskodawcy)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane wyżej dowody.

Sąd dał wiarę zgromadzonym w niniejszym postępowaniu dokumentom, bowiem sporządzone zostały w przypisanej prawem formie i nie były kwestionowane przez żadną ze stron postępowania.

Sąd, zgodnie z regułą zawartą w art. 233 § 1 k.p.c. dokonał oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, która przełożyła się na ostateczny wynik niniejszego postępowania.

Sąd zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności odnosząc się do przyznania wnioskodawcy prawa do rekompensaty należy uznać, że jest to żądanie nowe, które nie było przedmiotem rozpoznania przez organ rentowy.

Zgodnie z art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. w sytuacji, gdy ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu.

Wobec powyższego Sąd wniosek E. M. w przedmiocie przyznania rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach przekazał organowi rentowemu do rozpoznania, o czym orzekł w punkcie II wyroku. Tym samym zbędne stało się orzekanie w tym zakresie i należało umorzyć postępowanie w oparciu o art. 355 § 1 k.p.c. (punkt III wyroku).

W pozostałym zakresie odwołanie wnioskodawcy jest zasadne.

Zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2018r. poz. 1270 j.t.) dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenia społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Stosownie do treści art. 174 powołanej ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12. Przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-3 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r.

Odesłanie do wymienionych przepisów oznacza, że zasady ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego są takie same, jak zasady ustalania podstawy wymiaru emerytur i rent. Zgodnie z art. 15 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wybór okresu do ustalenia podstawy wymiaru należy do osób zainteresowanych, jednakże ustawa określa w sposób wiążący pewne ramy czasowe, w obrębie których należy dokonać wyboru. Możliwe jest zatem: wybranie kolejnych (następujących bezpośrednio po sobie, bez względu na ewentualne

przerwy w ubezpieczeniu) 10 lat z dwudziestolecia bezpośrednio poprzedzającego rok złożenia wniosku emerytalnego (art. 15 ust. 1); wybranie z całego okresu podlegania ubezpieczeniu dowolnych (niekoniecznie kolejnych) 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia stosownego wniosku. Skorzystanie z możliwości wyliczenia podstawy wymiaru z 20 lat (art. 15 ust. 6) następuje wyłącznie po złożeniu wniosku.

Nie ulega wątpliwości, że organ rentowy ustala kapitał początkowy na podstawie dokumentacji przedstawionej przez płatnika składek lub samego ubezpieczonego.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11.10.2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. 2011r. Nr 237, poz. 1412) w § 21 ust. 1 stanowi, że środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

W postępowaniu przed organem rentowym nie jest możliwe udowodnianie wysokości wynagrodzenia innymi dowodami niż wymienione w zacytowanym przepisie dokumenty. Należy jednak zauważyć, iż przepisy regulujące postępowanie o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym nie mają zastosowania w postępowaniu sądowym, które regulowane jest przepisami Kodeksu postępowania cywilnego. Ewentualne ograniczenia dowodowe mogą wynikać jedynie z przepisów tego Kodeksu. Przepisy regulujące postępowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych (art. 477⁸ i następne k.p.c.) nie zawierają dodatkowych ograniczeń w stosunku do przepisów ogólnych regulujących postępowanie dowodowe (art. 235-309 k.p.c.). Oznacza to, że fakty, od których uzależnione jest prawo do emerytury i renty oraz wysokość tych świadczeń, mogą być wykazywane wszelkimi środkami dowodowymi przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 1996r., sygn. II URN 3/95, OSNAPiUS 1996 nr 16, poz. 239, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 r., sygn. II UKN 186/97, OSNAPiUS 1998 nr 11, poz. 342).

Sąd podziela pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w wyroku z dnia 9 stycznia 1998r., sygn. II UKN 440/97 (OSNP 1998/22/667), zgodnie z którym zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów nie budzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych.

W ocenie Sądu szczegółowa analiza dokumentacji znajdującej się w aktach osobowych, jak też dokumentacji płacowej wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w Spółdzielnia Pracy (...) w R. daje podstawę do obliczenia wysokości kapitału początkowego oraz wskaźnika wysokości podstawy wymiaru. Zgodnie z wyliczeniami organu rentowego dokonanyymi w oparciu o wiarygodną dokumentację wskaźnik wysokości podstawy wymiaru z lat 1973-1982 wyniósł 85,31%.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał zasadność odwołania i zmienił decyzję z 4 września 2018r. po myśli art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. nakazując organowi rentowemu ustalenie wartości kapitału początkowego E. M. przy zastosowaniu wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 85,31%, o czym orzekł w punkcie I wyroku.

Orzeczenie o kosztach uzasadnia treść art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za adwokackie (Dz. U. 2015r. poz. 1800).